

at det er meget tyndt, men det ser i ethvert Tilfælde ud som et Princip. Den anden Face fremtræder hos Andre, af hvem man kan høre udtale: Vi ville slet ikke vide af noget Fæstningsanlæg ved Kjøbenhavn, vi ville anlægge Fæstninger der og der, hvor I ville, havde jeg nær sagt, men ved Kjøbenhavn maa der ikke komme en eneste Befæstning. Hvilken af disse Opfattelser er den raadende? Derjom det er den første, vil jeg sige, at jeg anser den for mindre farlig, thi den udelukker jo ikke det, jeg har anført at være det, for at Landet kan komme i Forsvarsstand, absolut Nødvendige. Jeg vil sige, jeg har oftere mødt denne Opfattelse dels i Samtaler og dels i Udvalgene, ja, den har endog trængt sig frem i forskjellige Led af de Herrers Presse, Oppositionens Presse. Jeg mindes saaledes i 1876, da Striden om Kjøbenhavns Befæstning stod høiest, hvorledes et af Oppositionens Blade indeholdt meget heftige Angreb paa denne Tanke, men i dette Angreb findes der følgende: „Underledes forholder det sig med en Befæstning af Kjøbenhavn af lettere Art, en Befæstning, som ikke vilde gjøre Hovedstaden til en egentlig Fæstning, men blot havde til Hensigt at gjøre den til det for den østre Krigskneplads, som den Reduit, vi have foreslaaet i det nordlige Sjælland, blev for den vestre Hærgruppe“. Forfatteren holder forresten ikke af Kjøbenhavns Befæstning, han siger, at det var rart at lægge den paa et andet Sted, men efterat han har sagt det, bliver han betænkelig og mener, at det var heldigt, hvis den kunde lægges udenfor Kjøbenhavn, men saadan, at man med den som Støttepunkt kunde hjælpe Kjøbenhavn saameget som muligt. Et andet Sted i samme Artikel hedder det: „Saaledes fremstillet, vil Kjøbenhavns Befæstning bedst finde Tilslutning, thi forhindrer den ikke det levende Forsvar i Marken, som Alle ere enige om at anse for det vigtigste, forhindrer den ikke Sjællands og Thyens Forsvar, hvis Thyden angriber disse Landsdele og ikke Sjælland, saa vil der ikke være nogen Grund til principmæssig at være saameget imod den“. (En Stemme: Hvad er det for et Blad?) Det ærede Medlem kender meget godt det Blad, det hedder „Danff Folketidende“. Derjom det nu er den første af disse af mig udtalte Ansættelser, der raader hos Pluraliteten af det ærede Flertal, anser jeg det, som sagt, for meget lidt farligt for selve Sagen, idet jeg ikke deri ser nogen principmæssig Modstand imod, at det efter min Overbevisning Nødvendige for at sætte Landet i Forsvarsstand tilbeibringes. Er det derimod den anden Ansættelse, der er raadende, saa beklager jeg det

høilig, thi det er mig umuligt at se rettere, end at den kun kan henføres under en eneste Kategori, nemlig fixe Ideer, og imod disse er som bekendt enhver Kamp med Grunde og Raifonnementer fuldstændig unyttig og ørkesløs.

Bojzen: Vi staa nu ved anden Akt af det store Drama, som den nuværende Regjering har opført overfor og med det danske Folk paa Grundlag af Befæstningsagen. For at forstaa dette, tror jeg, at det kan have sin Interesse at kaste et Blik tilbage paa første Akt, idet den aabenbart indeholder Exposeen for Udviklingsgangen, som den rimeligvis vil følge, og da jeg jo i sin Tid tog ikke saa lidt Del i Forhandlingerne om det tilsvarende Lovforslag i 1875—76, tror jeg, at det vil findes naturligt, om jeg med nogle Ord minder om den tidligere Gang i denne Sag, for at vi deraf kunne slutte, med hvilken Tillid vi kunne antages at gaa til Behandlingen af denne, om ikke den samme, saa dog den tilsvarende Sag. Jeg mindes levende dengang, da vi allerførste Gang havde den Fornøielse at høre den nuværende høitærede Conseilspræsident som Conseilspræsident tage Ordet her i Folkethinget. Det var i Efteraaret 1875, og det havde saameget mere Interesse for mig, som jeg ikke hørte til de Medlemmer, der havde hørt hans tidligere Taler, og derfor har det ogsaa gjort et saa levende Indtryk paa mig, at jeg endnu den Dag idag saa tydelig husker det. Den høitærede Minister havde ikke Anledning af nogen Diskussion her i Salen til at ytre sig, men han udtalte Regjeringens Program ved Ite Behandling af Finantsloven den 29de November 1875. Hans Ord klang, da han omtalte Regjeringens Plan om det foreslagte Befæstningslovsforslag, som Sværde, skarpt og tydeligt, men ligesom Sværdodden klinger høiest, naar Slaget falder i Luften, saaledes gif Conseilspræsidentens Ord dengang ud over vore Hoveder. Han talte allerede dengang til det danske Folk, altsaa Bælgerne, i den Overbevisning, at han havde dem paa sin Side. Jeg siger, at saaledes udtalte den meget ærede Conseilspræsident sig dengang forud for Behandlingen af disse Sager. Regjeringen tilkjendegav dermed, at den traadte ind som en Kampregjering, og den var sig bevidst fra det første Diebliff af, at den valgte som Kampplads Forsvarsagen, og at den vilde gennemføre den, thi der taltes ud over os her, der taltes ud til vore Bælgere. Nu vil det strax ses, at det er en aparte Maade at indlede en Forhandling med en Forsamling paa. Men efterat jeg nu har gjenvæmlæst den Forhandling, der